

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ УКРАЇНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В БРАТІСЛАВІ
Факультет міжнародних відносин

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ
ТА РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ»**

19-20 травня 2023 року

Львів-Торунь
Liha-Pres
2023

УДК 330.34:33.912.8-045.45(062.552)

E 45

За загальною редакцією:

Палінчак М. М., доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету.

Приходько В. П., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Ужгородського національного університету.

Химинець В. В., доктор економічних наук, доцент, завідувач відділу досліджень Західного регіону в місті Ужгород Національного інституту стратегічних досліджень України.

Людмила Ліпкова, Dr.h.c. prof. Ing., CSc., професорка, завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин та економічної дипломатії.

Martin Grešš, PhD., doc. Ing.

Katarína Brocková, doc. Ing. JUDr., PhD., LLM.

Рецензенти:

Мікловда В. П., доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України.

Ярема В. І., доктор економічних наук, професор.

Економічний розвиток держави та регіонів в контексті сучасних інтеграційних процесів: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 19-20 травня 2023 року) / За заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2023. – 160 с.

ISBN 978-966-397-308-1

У збірнику викладено матеріали доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції « Економічний розвиток держави та регіонів в контексті сучасних інтеграційних процесів» (19-20 травня 2023 року, м. Ужгород), у яких розглядаються проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємством, бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту та інші питання.

УДК 330.34:33.912.8-045.45(062.552)

ISBN 978-966-397-308-1

© Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет», 2023

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ	
ЩОДО РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ЄС Белінська Я. В., Шевчук О.....	8
RECENT INDICATORS OF THE INVESTMENT ENVIRONMENT OF ITALY Bulkot Oksana	12
ІНДИКАТОРНА СИСТЕМА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ Кузьменко О. М., Стрілок І. І	15
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ І ЇЇ РОЛЬ У МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ Савчук В. В.....	19
НАПРЯМ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ	
ВПЛИВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА Драговоз М. В.....	22
TAX SYSTEM AS AN ECONOMIC BASE FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT Romanenko Valerii	24
РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ПРОЦЕСАХ ПЕРЕМІЩЕННЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ Чубарь О. Г., Гапак Н. М.....	27
НАПРЯМ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
THE IMPACT OF EDUCATION COSTS ON THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY Batenieva Kateryna, Karpova Olena	31
МОДЕЛІ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА Петриняк У. Я., Лисенко Д. В.....	35
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЮ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА Черкашин О. О.	38

НАПРЯМ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СІЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СИСТЕМ НА ПРИКЛАДІ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ У ПОВОЄННОМУ РЕЗІЛЬЄНТНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА	40
Ляшенко В. І., Підоричева І. Ю., Ліщук О. В.....	40
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК (ВІДНОВЛЕННЯ) РЕГІОНІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Шалигіна І. В.....	46

НАПРЯМ 5. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ БЛОКЧЕЙН У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ	
Алексєєнко В. Ю., Петканич М.-В. М.....	50
АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА СУЧASНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	
Нікулін В. І., Фімляр С. В.....	54

НАПРЯМ 6. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ І ОХОРОНИ НАВКОЛИШньОГО СЕРЕДОВИЩА

СХЕМИ КОМПЕНСАЦІЇ БЮРІЗНОМАНІТТЯ З ВИСОКОЮ ПРИРОДНОЮ ЦІННІСТЮ	
Кобзар О. М.	56
СТАЛЕ ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК І СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ	
Сергєєв О. А.....	60
ОСОБЛИВОСТІ СПЛАТИ ЗЕМЕЛЬНОГО ПОДАТКУ ТА ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Шпік Н. Р.	64

НАПРЯМ 7. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

ОБМІН ДОСВІДОМ СПІВРОБІТНИКІВ: ЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСОБИ ОРГАНІЗАЦІЇ В ГАЛУЗІ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ	
Сорока О. В.....	68

НАПРЯМ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ	
PECULIARITIES OF FINANCING HIGHER EDUCATION IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	
Batenieva Oleksandra, Karpova Olena	72
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ВНУТРІШНЬО ГЕНЕРОВАНОГО ГУДВІЛУ ПІДПРИЄМСТВА	
Лабунська С. В.....	76
ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ЗАХОДИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	
Шерстюк О. Л.	81
НАПРЯМ 9. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
КРИЗА ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПОДАТКІВ В СУЧASНИХ РЕАЛІЯХ	
Гаркушенко О. М.	84
РОЛЬ ПОДАТКІВ У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В ВІЙСЬКОВОГО ЧАСУ	
Легкоступ І. І., Іващук Ю. Г.	88
ДОХІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	
Нікітін А. В.	92
АУДИТ СМАРТ-КОНТРАКТІВ	
Шандиба Д. В.	96
НАПРЯМ 10. ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА	
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ ТА ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ	
Бриндак В. М.	100
ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ НА ВІСНАЖЕННЯ	
Онофрійчук А. П., Онофрійчук В. П.	104
МИТНІ ПЛАТЕЖІ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	
Сочка К. А.....	108

НАПРЯМ 11. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОГО РИЗИКУ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ СОЦIAЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ	
Булавінцева І. В.	112
МОДЕлювання розвитку бізнесу в умовах кризи	
Гейдарова О. В.	115
ПОСИЛЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛОКАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІОТ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИСТРОЇВ MERAKI	
Скопень М. М., Будя О. П.	119
НАПРЯМ 12. МАРКЕТИНГ	
РОЗУМІННЯ МАЙБУТньОГО ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В МЕТАПРОСТОРІ	
Лебеденко С. О.	123
МАРКЕТИНГ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ: КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ УСПІХУ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	
Лонська С. В.	128
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОПЛАТИ ЗА МЕДИЧНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: МАРКЕТИНГОВИЙ АСПЕКТ	
Матвіїв В. В.	131
НАПРЯМ 13. СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	
LEADERSHIP AND ARTIFICIAL INTELIGENCE	
Kliuchnikov Artem.....	135
СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ВІ-СИСТЕМ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ	
Короткова К. О.	138
ПРИНЦИПИ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В УПРАВЛІННІ СУЧASНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
Маркова Д. О.	142

**НАПРЯМ 14. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ**

ЗАСТОСУВАННЯ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Гончарова О. С., Брагін Ю. А., Брагіна Т. М..... 146

SUPER CHALLENGE FROM ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND THE COMPLEXITY OF DEALING WITH DATA

Pidchosa Oleksandr..... 150

СУЧASNІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ
В ДОКАЗАХ МІЖНАРОДНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

Скляр Н. М. 154

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ОЦІНКИ ВНУТРІШНЬО ГЕНЕРОВАНОГО ГУДВІЛУ ПІДПРИЄМСТВА¹

Лабунська Світлана Віталіївна

доктор економічних наук, професор кафедри обліку і бізнес-консалтингу

Харківського національного економічного університету

імені Семена Кузнеця;

Established Researcher, Bratislava University

of Economics and Management,

Bratislava, Slovak Republic

Зміна парадигм економічного розвитку у глобальному масштабі світового простору, є фундаментальним поштовхом подальшого розвитку національних інноваційних систем, наукового пошуку зasad формування системи оцінки якості побудови та ефективності управління інноваційними процесами на різних рівнях. Вагомий внесок у теоретичне обґрунтування і практичну розбудову теорії інновацій та оцінки ефективності системи управління інноваційними витратами на рівні суб'єкта господарювання зробили такі видатні зарубіжні та вітчизняні науковці як: І. Ансофф, Х. Веріан, П. Друкер, К. Друрі, М. Портер, Б. Санто, Й. Шумпетер, С. Голов, М. Єрмошенко, С. Ілляшенко, О. Мних, А. Яругова та інші. Проте невирішеною частиною проблеми залишається обґрунтування підходів до оцінки впливу інноваційних процесів на формування нематеріальних ресурсів підприємства та оцінки внутрішньо генерованого гудвілу (ВГГ), як віддзеркалення їх ефективного використання.

Основною метою дослідження є вдосконалення підходів до оцінки внутрішньо генерованого гудвілу, що виникає в процесі здійснення інноваційної діяльністю підприємства.

В умовах інформаційної парадигми розвитку світової економіки визначальним фактором конкурентних переваг суб'єктів господарювання стає їх здатність щодо здійснення інноваційної діяльності, що продукую окрім збільшення матеріальних ресурсів та інноваційного потенціалу підприємств, збільшення в структурі їх капіталу нематеріальних ресурсів.

Систематизація підходів до визначення дефініції «інноваційна діяльність» і відзначення зростаючої ролі інформаційного ресурсу, зумовлює розуміння інноваційних процесів як сукупності послідовних,

¹ Funded by the EU Next Generation EU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I03-03-V01-00081

цілеспрямованих, активних дій суб'єктом господарської діяльності із реалізації нововведень, яким притаманна ознака залучення та використання унікального інформаційного ресурсу, що відзначається дифузійністю у процесі споживання. Це з одного боку впливає на визнання рівня новизни впроваджень, а з іншого, затверджує право власності підприємства на отримані інноваційні продукти та проведені дослідження й розробки. Таким чином, слід зазначити, що в умовах прискорення цифровізації суспільства та зростання значимості інноваційного розвитку підприємств, пріоритетне значення в процесі господарської діяльності перейшло від матеріальних до нематеріальних факторів виробництва. Тому, за дослідженням Ponemon Institute [1], загальносвітовою тенденцією останніх десятиліть стало зростання обсягів інвестицій в нематеріальні активи та їх переважання над темпами капіталовкладень в матеріальні цінності, у зв'язку з чим нематеріальна складова активів підприємств стабільно зростає. У 2022 р. нематеріальна складова ринкової вартості компаній з найвищою капіталізацією (за індексом S&P 500) становила 84% [1]. На жаль, зазначені тенденції не спостерігаються в економіці України. Незважаючи на тенденцію росту загального обсягу інвестицій в нематеріальні активи (рис1), що відзначалася в довоєнному розвитку економіки країни, їх частка в загальній структурі капітальних інвестицій залишається й досі низькою, та не демонструє сталого зростання: у 2017 році – 3,65%, у 2018 році – 6,29%, у 2019 році – 3,75%, у 2020 році – 4,90%, у 2021 році – 4,61% (рис. 1) [2].

Зазначимо, що інноваційна діяльність підприємств за всіма видами інноваційних впроваджень, які за класифікацією Oslo Manual поділяються на продуктові, технічні організаційні та маркетингові [3], продукує створення нематеріального ресурсу, який здебільше за прийнятими ознаками не може бути ідентифікований як капіталізований актив підприємства.

Основні підходи до фактичної оцінки витрат інноваційної діяльності та їх капіталізованої частини в активах суб'єктів господарювання, в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності вітчизняних підприємств розкриті в НПСБО 8 [4] та МСБО 38 [5]. При цьому під активами підприємства розуміються ресурси, що контролюються суб'єктом господарювання за результатами минулих подій та від яких очікується надходження майбутніх економічних вигід. Отже до активів підприємства відносяться тільки ті ресурси вартість яких може бути достовірно оцінено. В контексті цього, зазначимо, що у НП(С)БО 8 відсутні принципи та пояснення щодо підходів ідентифікації нематеріального активу, особливо в розрізі розмежування їх з ВГГ. Згідно чинних документів [4–5], витрати за такими етапами процесу комерціалізації інновацій як дослідження, розробка та виробнича

адаптація (згідно зі стандартами останні дві об'єднанні у стадію розробки) не мають бути доєднані до складу активів взагалі. Крім того, всі витрати, на організаційні та маркетингові інновації в системі бухгалтерського обліку віднесено до видатків періоду, які не можуть бути капіталізовані. Це означає, що подібні витрати впливають тільки на формування фінансового результату поточного періоду, не додаючи вартості активам підприємства, і таким чином не змінюють інвестиційну привабливість суб'єкту господарської діяльності. Така позиція є непридатною для достеменної оцінки бізнесу з з метою визначення напрямку майбутніх капіталовкладень.

Рис. 1. Капітальні інвестиції українських підприємств за видами активів

Джерело: [2]

На думку автора, здатність до формування ВГГ віддзеркалюється в отриманні економічних вигід у майбутніх періодах, або підсилює економічні вигоди від використання інших активів підприємства. В цьому контексті ВГГ є показником, який визначає зміну вартості бізнесу за рахунок накопичення певного інформаційно-інтелектуального ресурсу, що продукується інноваційною активністю підприємства та має здатність до породження синергетичних явищ в його розвитку [6–7].

Запропонований підхід до оцінки ВГГ базується на методиках, що використовуються в світовій та вітчизняній практиці [6–9]. Для визначення вартості ВГГ на підставі проведеного аналізу пропонується застосування підходу щодо збільшення (переваги) у прибутку [9]. Він полягає в співставленні результатів діяльності підприємства (прибутку) у разі відсутності ведення інноваційної діяльності (або впровадження будь-яких інноваційних змін) та за умов наявності такої. Означені методики може бути використана

підприємством у разі отримання негативного результату від інноваційних впроваджень, або неотримання результатів інноваційної діяльності, що мають товарну форму, але, вочевидь, позитивно вплинули на інші чинники господарської діяльності та викликали синергетичні ефекти. Індикаторами такого прояву може бути: збільшення доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), скорочення загальних, у тому числі й виробничих витрат господарської діяльності, скорочення вартості та терміну обробки інформаційного ресурсу, тощо.

Залежність між витратами інноваційної діяльності та отриманими результатами має бути оцінена експертним шляхом, з урахуванням компетентнісних вимог щодо груп експертів. В результаті такої оцінки вартість внутрішнього гудвілу оцінюється у розмірі додаткового прибутку (ΔP) скорегованого на коефіцієнт впливу інноваційних витрат (a_{ni}), та дисконтний множник (b_{ni}). Останній застосовується у разі отримання грошового потоку протягом терміну понад одного року та може бути сформований на підставі оцінки середньої норми прибутку підприємства з урахуванням прогнозованої інфляції протягом терміну використання інноваційних активів. Таким чином загальна вартість ВГГ (ICG) від інноваційної діяльності за методикою переваги у прибутку може бути визначена за формuloю (1):

$$ICG = a_{ni} \cdot b_{ni} \cdot \Delta P. \quad (1)$$

Таким чином, оцінка ВГГ за запропонованим підходом є основою доєднання його до облікових об'єктів у поточному періоді та є підґрунтям для подальшої розробки процедур облікової політики щодо нематеріальних активів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Капітальні інвестиції. Державна служба статистики України. Офіційний сайт URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm (дата зверення: 3.05.2023).
2. Intangible Assets Impact Report. Ponemon Institute LLC. URL: <https://www.aon.com/insights/reports/2022/2022-aon-ponemon-global-report> (дата зверення: 3.05.2023).
3. Oslo Manual. Guidelines for collecting and interpreting innovation data. OECD, EUROSTAT, 2005. 166 p
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : затв. Наказом МФУ від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата зверення: 12.045.2023).
5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності URL: Міжнародний стандарт бухгалтерського о... | від 01.01.2012 (rada.gov.ua) (дата зверення: 25.04.2023).
6. Легенчук С.Ф., Очарсько В.Р. Внутрішньо створені нематеріальні активи: особливості визнання та напрями удосконалення бухгалтерського обліку. *Проблеми*

теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2020. № 2(46). С. 24–31.

7. Іонін Є.Є., Клепакова М.О. Оцінка та аналіз вартості внутрішньо сформованого гудвілу та впливу його компонентів. *Економічний аналіз*. 2017. № 1. С. 192–198

8. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: затв. Постановою КМУ від 03.10.2007 р. № 1185. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-%D0%BF#Text> (дата зверення: 20.03.2023).

9. Міжнародний стандарт оцінки 210 «Нематеріальні активи». URL: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf> (дата зверення: 20.03.2023).